КАБИНЕТ МИНИСТРОВ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МИНИСТРЛАР КАБИНЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ **КАРАР**

2020 ел, 8 декабрь г.Казань № 1100

«2020 - 2023 елларга Татарстан Республикасында халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыру һәм финанс белемен үстерү» төбәк программасын раслау турында

Татарстан Республикасы халкының финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыру, финанс белеме системасын булдыру максатларында, «Россия Федерациясендә халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыруга һәм финанс белемен үстерүгә ярдәм» проектын гамәлгә ашыру турындагы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы һәм Предприятиеләрне реструктуризацияләү һәм финанс институтларын үстерүнең коммерциячел булмаган фонды арасында төзелгән 2014 елның 24 июлендәге 01-01-06/17-194 номерлы килешүне үтәү йөзеннән, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 25 сентябрендәге 2039-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 - 2023 елларга Россия Федерациясендә финанс белемлелеген арттыру стратегиясен үтәү йөзеннән Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты КАРАР БИРӘ:

1. Карарга теркәлгән «2020 - 2023 елларга Татарстан Республикасында халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыру һәм финанс белемен үстерү» төбәк программасын расларга.

2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2016-2018 елларга Татарстан Республикасында халыкның финанс грамоталылыгы дәрәҗәсен күтәрү һәм финанс белемен үстерү» төбәк программасын раслау турында» 2016 ел, 26 август, 596 нче карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Бу карарның үтәлешен тикшерүдә тотуны Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына йөкләргә.

Татарстан Республикасы
Премьер-министры А.В.Песошин

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2020 ел, 84 декабрь, 1100 нчы карары белән расланды

Карарга теркәлгән «2020 - 2023 елларга Татарстан Республикасында халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыру һәм финанс белемен үстерү» төбәк программасын расларга.

Программа паспорты

Программа исеме	«2020 - 2023 елларга Татарстан Республикасында халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыру һәм финанс белемен үстерү» төбәк программасы (алга таба - Программа)
Программаның төп уйлап табучылары һәм координаторлары	Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы, Россия Федерациясе Үзәк банкының Идел-Нократ баш идарәсенең Татарстан Республикасы буенча бүлеге - Милли банкы
Программаны төзү һәм гамәлгә ашыру нигезләре	«Россия Федерациясендә халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыруга һәм финанс белемен үстерүгә ярдәм» проектын гамәлгә ашыру турындагы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы һәм Предприятиеләрне реструктуризацияләү һәм финанс институтларын үстерүнең коммерциячел булмаган фонды арасында төзелгән 2014 елның 24 июлендәге 01-01-06/17-194 номерлы килешү, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 25 сентябрендәге 2039-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 - 2023 елларга Россия Федерациясендә финанс белемлелеген арттыру стратегиясе
Программаның максаты	Татарстан Республикасы халкының тормыш дәрәҗәсен һәм сыйфатын күтәрүнең кирәкле шартлары буларак финанс хезмәтләрен кулланучылар сыйфатында гражданнарның финанс яктан үз-үзләрен белемле тотышын булдыруга һәм аларның мәнфәгатьләрен яклауга ярдәм итү
Программаның бурычлары	1. Дәүләт һәм җәмгыятьнең күрсәтелгән өлкәдә халыкның финанс белемлелеген арттыруны һәм мәгълүматлаштыруны тәэмин итүче үзара хезмәттәшлек механизмнарын эшләү, шул исәптән финанс хезмәтләрен кулланучылар хокукларын яклау, финанс базарында катнашучыларның пенсия белән тәэмин итү һәм социаль җаваплы үз-үзләрен тотышы өлешендә.

	2. Татарстан Республикасы халкының финанс белемлелеген арттыру буенча белем бирү программаларын эшләү һәм гамәлгә ашыру. 3.Заманча финанс технологияләрен үстерүне исәпкә алып, халыкның финанс белемен һәм мәгълүматлылыгын колачлау һәм күтәрү, шулай ук белем бирү җәмгыятенең кирәкле институциональ базасын һәм методик ресурсларын тәэмин итү. 4. Татарстан Республикасы халкының финанс белемен арттыру буенча мәгълүмат кампанияләрен гамәлгә ашыру
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	2020 - 2023 еллар
Еллар һәм чыганаклар буенча бүлеп, Программаны финанслау күләмнәре	Программа буенча барлыгы 27 030,4 мең сум, шулардан: федераль бюджет акчалары: 27 030,4 мең сум, шул исәптән 2020 елда - 27 030,4 мең сум.
Программа максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыруның көтелгән ахыргы нәтиҗәләре (нәтиҗәләрне бәяләү индикаторлары)	Программа чараларын тулы күләмдә гамәлгә ашыру 2023 ел ахырына түбәндәге нәтиҗәләргә ирешергә мөмкинлек бирәчәк: финанс белемлелекне күтәрү программалары буенча белем алган халыкның өлешен 70 процентка кадәр арттыру; финанс продуктларын сайлаганда «куркыныч-керем» нисбәтен аңлаучы максатчан төркемнәр вәкилләренең өлешен 60 процентка кадәр арттыру; гадәттән тыш һәм кризислы тормыш хәлләре очрагында «финанс буферы» булу мөһимлеген аңлап, максатчан төркемнәр вәкилләренең өлешен 60 процентка кадәр арттыру; финанс базарында кулланучылар хокукларын яклау белән шөгыльләнүче оешмалар турында хәбәрдар халыкның максатчан төркемнәре вәкилләренең өлешен 60 процентка кадәр арттыру

I. Гомуми нигезләмәләр

«Россия Федерациясендә халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыруга һәм финанс белемен үстерүгә ярдәм» проектын гамәлгә ашыру турындагы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы һәм Предприятиеләрне реструктуризацияләү һәм финанс институтларын үстерүнең коммерциячел булмаган фонды арасында төзелгән 2014 елның 24 июлендәге 01-01-06/17-194 номерлы килешүне, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 25 сентябрендәге 2039-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 - 2023 елларга Россия Федерациясендә финанс белемлелеген арттыру стратегиясен үтәү кысаларында, шулай ук 2019 елның 26 декабрендә Россия Федерациясе Хөкүмәте Рәисенең беренче урынбасары – Россия Федерациясе Финанс министры А.Г. Силуанов, Россия Федерациясе Үзәк банкы рәисе Э.С.Нәбиуллина тарафыннан расланган Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимияте органнары өчен финанс грамоталылыгын арттыру буенча төбәк программаларын эшләү буенча методик рекомендацияләр нигезендә эшләнгән.

Финанс белемлелеге - финанс белеме процессы нәтиҗәсе, ул уңышлы финанс чишелешләрен кабул итү өчен һәм ахыр чиктә финанс муллыгына ирешү өчен кирәкле хәбәрдарлык, белем, осталык һәм үз-үзеңне тотыш модельләрен берләштерү буларак билгеләнә [1]. Төп белемнәргә һәм күнекмәләргә чыгымнар һәм саклык чаралары турында карарлар кабул итү, тиешле финанс инструментларын сайлау, бюджетны планлаштыру, киләчәктәге максатларга акча туплау, мәсәлән, белем алу яки җитлеккән яшьтә тәэмин ителгән тормыш керә. Шул ук вакытта финанс белемлелеге даими үзгәреп торучы шәхси һәм тышкы социаль-икътисадый һәм сәяси шартларга нәтиҗәле җавап бирү кирәклеген күздә тота.

Илнең һәм аның төбәкләренең, шул исәптән Татарстан Республикасының социаль-икътисадый үсеше икътисадның һәм социаль өлкәнең төрле секторларында динамик процесслар белән характерлана. Шул ук вакытта җәмгыять, икътисад һәм дәүләт институтларының тотрыклылыгына һәм балансслылыгына халыкның финанс белемлелеге торышы һәм финанс белеме системасы сизелерлек йогынты ясый.

Тулаем алганда, Россия Федерациясе буенча халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсе югары түгел[2].

Финанс белемлелегенең җитәрлек дәрәҗәдә булмавы финанс хезмәтләрен кулланучылар өчен тискәре нәтиҗәләргә китерә, финанс базарлары үсешен тоткарлый, финанс институтларына һәм тулаем бу өлкәдә дәүләт сәясәтенә ышанычны өзә, бюджетка өстәмә йөкләнеш тудыра, икътисадый үсеш темпларының кимүенә китерә.

Икътисад күзлегеннән караганда, тулаем алганда, финанс хезмәтләре өлкәсендә белемнәрнең җитәрлек дәрәҗәдә булмавы халыкның киң катламнарын аларны куллануга җәлеп итүнең түбән дәрәҗәсен аңлата, димәк, икътисадый үсеш

[1]Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 25 сентябрендәге 2039-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 - 2023 елларга Россия Федерациясендә финанс белемлелеген арттыру стратегиясе нигезендә.

[2]Финанс тикшеренүләре милли ассоциациясе (НАФИ) халкының финанс белеме индексы мәгълүматлары буенча, 2018 елда Россия индексы 21 мөмкин булган очрактан 12,12 балл тәшкил иткән. Бу күрсәткеч буенча Россия G20 илләре арасында 9 нчы урынны алып тора ("Зур егермелек").

потенциалын билгеләүче саклыкка җыеган акча һәм инвестицияләрнең дәрәҗәсен һәм сыйфатын чикли.

Шул ук вакытта халыкның финанс белемлелеген күтәрү программаларын гамәлгә ашыручы төбәкләр гомумроссия теле белән чагыштырганда күрсәткечләрнең иң яхшы динамикасын күрсәтә, бу 2013, 2015 һәм 2019 елларда үткәрелгән тикшеренүләр нәтиҗәләре белән раслана[3]. Шулай итеп, төбәкләр буенча сораштырылучылар өлешенең алдан үсеше күзәтелде, алар «риск - керем» нисбәтен дөрес аңлый, һәм көтелмәгән чыгымнарга күпмедер сумманы кичектерүче халык. Кредит хезмәтен рәсмиләштерү алдыннан төрле оешмаларда шартларны чагыштыручылар өлеше артты, шулай ук кредит оешмаларында яисә иминият компанияләрендә хокукларын бозганда кая мөрәҗәгать итәргә икәнен белгән гражданнар өлеше артты.

Финанс тикшеренүләре милли агентлыгы (НАФИ) тикшеренүләре нәтиҗәләре буенча, халыкның финанс белемлелеге индексы, финанс өлкәсендә белемнәрнең берничә аерым компонентыннан, финанслар белән идарә итү күнекмәләреннән һәм финансларга карата күрсәтмәләрдән тора, ул «уртача» дип билгеләнгән.[4]

Россия Федерациясе субъектлары халкының финанс белемлелеге дәрәҗәсе күп яктан иң мөһим өч фактор - икътисад үсеше һәм халыкның тормыш дәрәҗәсе, төбәк мәгариф системасы мөмкинлекләре һәм төбәкнең финанс базарын үстерү дәрәҗәсе белән билгеләнә.

Татарстан Республикасы төп макроикътисадый күрсәткечләр буенча гадәттәгечә Россия Федерациясе лидер-төбәкләре арасына керә. 2019 елда тулаем төбәк продукты күләме буенча республика Россия Федерациясе субъектлары арасында 6 нчы урында тора, авыл хуҗалыгы буенча – 4 нче урында, сәнәгать җитештерүе, төзелеш һәм торак тапшыру буенча – 5 нче урында, төп капиталга инвестицияләр буенча – 6 нчы урында, ваклап сату әйләнеше буенча – 7 нче урында. Шул ук вакытта әлеге күрсәткечләрнең һәркайсы буенча Татарстан Республикасы Идел буе федераль округында алдынгы урында тора.

2019 ел нәтиҗәләре буенча тулаем төбәк продукты күләме, бәяләүләр буенча, 2 584,3 млрд.сум тәшкил иткән, үсеш темпы - 2018 ел дәрәҗәсенә карата чагыштырма бәяләрдә 101 процент.

Икътисад структурасында иң зур чагыштырма авырлык, бәяләү буенча, традицион рәвештә, сәнәгать алып тора – 48 процент (шул исәптән файдалы казылмалар чыгару – 29,1 процент, эшкәртү производстволары – 16,2 процент, электр энергиясе, газ, пар белән тәэмин итү; һаваны кондицияләү – 2,3 процент, су белән тәэмин итү; су бүлү, калдыкларны җыюны һәм утильләштерүне оештыру, пычратуларны бетерү буенча эшчәнлек – 0,4 процент), күпләп һәм ваклап сату – 11,6 процент, төзелеш – 8 процент, авыл хуҗалыгы – 6,1 процент.

Республика предприятиеләрендә һәм оешмаларында эшләүчеләрнең уртача хезмәт хакы, кече эшмәкәрлек субъектларын да кертеп, 2019 елда 37418,3 сум (Россия Федерациясе буенча - 47 867,0) тәшкил итте һәм 2018 ел дәрәҗәсе белән

[3]2015 һәм 2019 елларда тикшеренү операторы булып НАФИ Аналитик үзәге, 2013 елда - "Демоскоп" ЯАҖ чыгыш ясады.

[4]2018 елгы vashifinancy.ru сайты Россия төбәкләренең финанс белемлелеге рейтингы мәгълүматлары нигезендә, финанс белемлелеге индексы буенча Татарстан "С" гомуми индексына ия - Уртача (34-52 ранглар).

чагыштырганда 6,4 процентка (Россия Федерациясе буенча - 9,5 процентка) артты. Товарларга һәм хезмәт күрсәтүләргә куллану бәяләре индексын исәпкә алып исәпләнгән реаль хезмәт хакы 102 процент тәшкил итте (Россия Федерациясе буенча - 104,8 процентка) .

Татарстан Республикасының барлык сегментлары (кредит һәм иминият оешмалары, микрофинанс институтлары һәм башкалар) тарафыннан алга киткән финанс секторы бар. Республика территориясендә финанс базарында 500 гә якын катнашучы эшли.

Татарстан Республикасы финанс секторының гомуми активлары 870 млрд.сумнан артык. Активлар күләме буенча иң зур өлешне кредит оешмалары алып тора - 96, яки 837,2 млрд.сум.

Татарстан Идел буе федераль округында кредит оешмалары эшчәнлегенең күпчелек параметрлары буенча алда бара:

мөстәкыйль кредит оешмаларының гомуми саны буенча (13 банк һәм 2 НКО) - Мәскәү шәһәреннән һәм Санкт-Петербургтан соң Россиядә өченче урын;

устав капиталы 1 млрд. сумнан артык теркәлгән эре банклар саны буенча - беренче урында.

Банк хезмәте күрсәтү пунктларының 1 млн. кешегә исәпләгәндә (275 учреждение) бай булуы күрсәткече буенча республика, халык саны 1 млн. кешедән артып киткән төбәкләр арасында тулаем Идел буе федераль округы (230) һәм Россия Федерациясе (209) буенча дәрәҗәсеннән элеккечә үк югарырак.

Республикада эшләүче кредит оешмаларының гомуми саны 2020 елның 1 гыйнварына 70 берәмлек тәшкил итә, шул исәптән 15 мөстәкыйль кредит оешмасы, 5 чит төбәк банклары филиалы, Татарстан Республикасында филиаллары булмаган башка төбәк банкларының 50 структур бүлекчәсе.

Барлык банк структуралары алдында республика заемщикларының кредит портфеле, чит төбәкләрне дә кертеп, 2020 елның 1 гыйнварына 1 071,8 млрд.сум тәшкил иткән, бу узган елның шушы датасына караганда 2,4 процентка кимрәк.

Юридик затларның һәм республика эшмәкәрләренең бурычлары шулай ук 14,7 процентка кимегән һәм 603,1 млрд. сум тәшкил итте. Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларының бурычлары 2,0 процентка кимегән һәм 125,0 млрд. сум тәшкил итте.

Республиканың физик затларының кредит портфеле 2020 елның 1 гыйнварына 468,8 млрд. сум тәшкил итте, бер елда 19,8 процентка артты. Аерым алганда, кулланучылар кредитлары буенча - 256,2 млрд. сум, бер елда үсеш 21,1 процентка, ипотека кредитлары буенча - 212,5 млрд. сум, үсеш 18,2 процентка артты. Шул ук вакытта физик затларның кредитлары буенча срогы чыккан бурыч күләме бер елда 1,4 процентка кимегән һәм 15,2 млрд. сум тәшкил итте.

Татарстан Республикасы территориясендә барлык банк структуралары тарафыннан җәлеп ителгән клиентларның гомуми күләме, чит төбәк структураларын да кертеп, 2020 елның 1 гыйнварына 1 293,4 млрд. сум тәшкил итте, бер ел эчендә 6,0 процентка артты. Шуның 622,0 млрд. сумы халык кертемнәре күләме, бер ел эчендә 7,8 процентка артып китте.

Халыкның реаль керемнәре үсеше кредит оешмаларында физик затларның кертемнәре күләме арту белән бергә республиканың банк системасы

гражданнарының ышанычын, үз керемнәрен саклап калуга һәм арттыруга омтылышын күрсәтә.

Түләү сервисларын үстерү дәрәҗәсе буенча Татарстан алдынгы төбәкләргә карый. Татарстан Республикасы территориясендә кредит оешмалары эмитацияләгән банк карталарының гомуми саны 2020 елның 1 гыйнварына 7,5 миллион берәмлек тәшкил иткән, 2019 елда үсеш 6 процент тәшкил иткән, яисә 431 мең карта, шуларның 6,1 миллионы башка төбәк кредит оешмалары тарафыннан эмитацияләнгән (яисә төбәк территориясендә эмитацияләнгән карталарның гомуми саныннан 81 проценты). 2019 елның IV кварталында актив карталар өлеше 68 процент тәшкил иткән, 2018 елның шул ук чорында 66 процент булган, бу яңа карталар чыгару турында гына түгел, аларның түләү әйләнешендә фактик кулланылуы турында да сөйли.

2019 елда Татарстан Республикасы территориясендә эмитентларның - резидентларның һәм резидент булмаганнарның түләү карталарын кулланып, товар һәм хезмәт күрсәтүләр өчен түләү буенча 562 миллион операция башкарылган, бер ел элек 359 млрд. сумлык 394 миллион операция булган, бу товарлар һәм хезмәтләр өчен түләү операцияләрен башкарганда төбәк территориясендә банк карталарыннан активрак файдалану турында сөйли.

Түләү карталарыннан файдаланып башкарыла торган акчасыз түләүләр күләмен арттыруга, аларны сәүдә-сервис челтәрендә түләүгә кабул итү буенча динамикалы үсүче инфраструктура зур йогынты ясый. 2019 елда сәүдә нокталарында электрон терминаллар саны 18 процентка - 76 мең берәмлеккә кадәр арткан. Товарларны һәм хезмәт күрсәтүләрне акчасыз түләү өчен файдаланылырга мөмкин булган җайланмалар санының үсешенең югары темплары республика халкының күп өлеше өчен түләү инфраструктурасының адымнар белән барып җитү принцибына ирешүе турында сөйли.

Соңгы еллар дәвамында иминият системасын үстерү дәрәҗәсе буенча, аерым алганда, иминият түләүләре күләме, премияләр һәм төзелгән шартнамәләр саны буенча Татарстан Республикасы Идел буе федераль округында лидер булып тора. Татарстан Республикасында 91 иминият компаниясе эшли, шул исәптән 9 мөстәкыйль төбәк иминият оешмасы.

Татарстан Республикасының мөстәкыйль иминият оешмалары активларының гомуми бәясе 2020 елның 1 гыйнварына 14,89 млрд. сум тәшкил итә, капитал күләме - 6,8 млрд. сум, җыелма иминият резервлары - 4,24 млрд. сум.

Татарстан Республикасы территориясендә 200дән артык микрофинанс институты, шул исәптән 41 микрофинанс оешмасы, 2 торак туплау кооперативы, 81 кредит һәм авыл хуҗалыгы кредит кулланучылар кооперативы, 78 ломбард эшчәнлек алып бара.

Моннан тыш, республикада брокерлык, дилерлык лицензияләре, депозитар лицензияләре, кыйммәтле кәгазьләр хуҗалары реестрын алып баруга лицензияләре булган кыйммәтле кәгазьләр базарының 11 һөнәри катнашучысы теркәлгән.

Татарстан Республикасы турында гомуми күрсәткечләр Программага 1 нче кушымтада тәкъдим ителде.

Үсешнең китерелгән күрсәткечләре республикада яшәүчеләрнең төрле финанс инструментларын киң куллануын күрсәтә. Моннан тыш, соңгы еллар дәвамында

финанс хезмәтләре базарында яңа цифрлы технологияләр һәм альтернатив финанс инструментларын, шул исәптән индивидуаль инвестиция счетларын, Бердәм биометрик системаны, Тиз түләүләр системасын актив кертү күзәтелә. Шуңа бәйле рәвештә финанс базары продуктлары һәм аларны дөрес куллану күнекмәләре, шул исәптән тиешле куркынычларны бәяләү турында белемнәр булу ихтыяҗы артты .

2014 елның июлендә Татарстан Республикасы Хөкүмәте, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы, предприятиеләрне реструктуризацияләүнең һәм финанс институтларын үстерүнең коммерциячел булмаган фонды «Россия Федерациясендә халыкның финанс белеме дәрәҗәсен арттыруга һәм финанс белемен үстерүгә ярдәм» федераль проектын гамәлгә ашыру турында килешүгә (алга таба - Килешү) кул куйдылар. Шул вакыттан Татарстан Республикасы әлеге проектта катнашучы 9 пилот төбәге исәбенә керде.

Килешүне үтәү максатларында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 ел, 26 август, 596 нчы карары белән «2016 - 2018 елларга Татарстан Республикасында халыкның финанс белеме дәрәҗәсен арттыру һәм финанс белемен үстерү» төбәк программасы расланды (алга таба - төбәк программасы). Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең профильле органнары катнашында Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы (Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы, Татарстан Республикасы дәүләт идарәсен цифрлы нигездә үстерү, мәгълүмат технологияләре һәм элемтә министрлыгы һәм башкалар), Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсе һәм мәгариф оешмалары катнашында төп башкаручы, төбәк программасының координаторы булды.

Төбәк программасы чараларында төп катнашучылар булып белем бирү оешмаларының укучылары һәм укытучылары чыгыш ясады.

Тубәк программасы кысаларында Россия Федерациясе Финанс министрлыгы ярдәмендә республикада түбәндәге методик үзәкләр эшли башлады:

Казан (Идел буе) федераль университеты каршындагы гомуми һәм урта һөнәри белем бирү системасының финанс белеме буенча төбәк методик үзәк. Төбәк программасын гамәлгә ашыру чорында үзәк тарафыннан Татарстан Республикасы һәм мәгариф процессына финанс белемлелеген өйрәтү буенча уку программалары кертүче якын төбәкләр өчен гомуми һәм урта һөнәри белем бирүче 1 800 педагог әзерләнде. Квалификация күтәрү курслары Татарстан Республикасының барлык муниципаль берәмлекләрендә үткәрелде;

Өлкән халыкның финанс белемлелеге буенча төбәк консультация-методика үзәге. Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары хезмәткәрләре, югары белем бирү мәгариф оешмалары укытучылары арасыннан 600 консультант (тьютор) әзерләнде;

Югары уку йортлары укытучыларының квалификациясен күтәрү өчен Федераль методик үзәкнең төбәк вәкиллеге. Әлеге үзәк базасында төбәк программасы гамәлдә булган чорда Татарстан Республикасында урнашкан, финанс белемлелеге буенча дисциплинаны гамәлгә ашыручы 170 югары белем бирү мәгариф оешмасы мөгаллименең квалификациясен күтәрделәр.

Конкурслар нәтиҗәләре буенча шулай ук федераль финанслау белән чаралар башкаручылар сайлап алынды, шул исәптән:

мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен (5 - 6 яшь) һәм кече мәктәп укучылары өчен «уйна һәм өйрән» форматында мәгълүмати-уен курсы (7 - 10 яшь). Башкаручы - «МастерСити» җаваплылыгы чикләнгән җәмгыяте, Казан шәһәре Мәскәү районының «99 нчы урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе белән берлектә. 2020 елда Татарстан Республикасында яшәүче кимендә 1 000 бала (80 процент - кече мәктәп яшендәге балалар, 20 процент - мәктәпкәчә яшьтәге балалар) финанс белемлелеге нигезләренә өйрәтү узачак;

Россия гражданлыгы булган яисә Россия Федерациясе гражданлыгы дәгъвалаучы башка илләрдән Татарстан Республикасына күчеп килүчеләр өчен белем бирү курсы. 24 академик сәгать күләмендәге белем бирү курсы «ТИСБИ» идарә университеты тарафыннан гамәлгә ашырылды. Чарада төзелеш, транспорт хуҗалыгы, сәнәгать, мәгариф һәм башка өлкә предприятиеләре һәм оешмаларының 500гә якын хезмәткәре катнашты;

авыл җирлегендә яшәүче пенсия яшендәге, көндәлек тормышта башлыча татар телен куллана торган гражданнар өчен туган (татар) телендә финанс белемлелеге буенча белем бирү курсы. Чараны «Казан (Идел буе) федераль университеты» югары белем бирү федераль дәүләт автоном мәгариф учреждениесе гамәлгә ашыра. 2020 елда өлкән яшьтәге 1000 граждан уку узачак;

хәрби хезмәткәрләр һәм запаска чыккан гражданнар өчен финанс белемлелеге буенча белем бирү курсы. Белем бирү курсын «Казан (Идел буе) федераль университеты» югары белем бирү федераль дәүләт автоном мәгариф учреждениесе гамәлгә ашыра. 2020 елда запаска киткән кимендә 1000 хәрби хезмәткәрләр һәм граждан уку узачак (80 процент - хәрби хезмәткәрләре һәм хокук саклау органнарының гамәлдәге хезмәткәрләре; 20 процент - запаска киткән хәрби хезмәткәрләр һәм хокук саклау органнары хезмәткәрләре);

республика халкының барлык төркемнәре өчен финанс белемлелеге буенча «А.Н.Туполев исемендәге Казан милли тикшеренү техник университеты - КАИ» югары белем бирү федераль дәүләт бюджет мәгариф учреждениесе тарафыннан «Евразия технологияләре» веб-компаниясе катнашында эшләнгән электрон укыту курсы. Укыту курсы Татарстан Республикасы халкының шәхси финанслар белән нәтиҗәле идарә итүгә кызыксынуын һәм мотивациясен формалаштыруга, шәхси финанс иминлегенә карата җаваплы позициясен булдыруга, бюджет алып бару өлкәсендә карарлар кабул итү күнекмәләрен үстерүгә юнәлдерелгән. Курсның эчтәлеге күп кенә мәсьәләләрне үз эченә ала, шул исәптән шәхси һәм гаилә бюджетын планлаштыру, шәхси финанс планын, иминият программасын төзү, пенсия планлаштыру, бизнес булдыру, шулай ук финанс базарларында мошенниклыкны ничек булдырмаска икәнен һәм башкаларны өйрәтә. Курс дистанцион формада гамәлгә ашырыла, http://fg.eatek.ru/ сайтында урнаштырылган.

Төбәк программасын гамәлгә ашыру кысаларында Россия Федерациясе Үзәк банкының Идел-Нократ баш идарәсенең Татарстан Республикасы буенча Милли банкы - бүлеге белән хезмәттәшлек оештырылды.

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы һәм Россия Федерациясе Үзәк банкының Идел-Нократ баш идарәсенең Татарстан Республикасы

буенча Милли банкы - бүлеге тарафыннан 2017 елда 2017 - 2021 елларга Татарстан Республикасында белем алучы мәгариф оешмаларының финанс белемен күтәрү өлкәсендә чаралар исемлеге расланды.

Хезмәттәшлек кысаларында популяр проектларның берсе «Финанс белемлелеге буенча онлайн-дәресләр» проекты булды. Проект Кулланучылар хокукларын яклау буенча хезмәт һәм Россия Банкының Идел буе федераль округында финанс хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү буенча оештырылган.

Финанс белеме буенча Бөтенроссия онлайн-зачетын үткәргәндә 2019 елда Татарстан Республикасы иң зур активлыкны күрсәтте.

Моннан тыш, республика 2019 елда гомуми белем бирү оешмалары укучылары өчен түләүсез нигездә 9 500 укыту-методик комплект (548 500 дәреслек) бирелгән төбәкләр арасына керде. 2020 елда гомуми белем бирү оешмаларының кече сыйныфлары укучылары, һөнәри белем бирү оешмалары, балалар йортлары өчен өстәмә 4 410 укыту-методик комплект алу планлаштырыла.

1 нче таблицада төбәк программасының төп чаралары буенча максатчан индикаторларга ирешү турында мәгълүмат бирелгән.

1 нче таблица

Программаны гамәлгә ашыру нәтиҗәсендә халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсе үзгәрү күрсәткечләре

(процент)

№ т/с	Индикатор исеме	2016		2017		2018		2019
		план	факт	план	факт	план	факт	факт
1.	Финанс белемлелекне күтәрү программалары буенча укыган затлар өлеше	30	25	40	39	50	47	53
2.	Түләү системаларында электрон хезмәтләрдән файдаланучылар өлеше	30	30	45	34	55	42,7	48,2
3.	Финанс продуктларын сайлаганда «куркыныч-табыш» нисбәтен аңлаучы төбәк халкының максатчан төркемнәре вәкилләре өлеше	30	33	40	41	50	45	50
4.	Гадәттән тыш һәм кризислы тормыш хәлләре очрагында «финанс буферы» булу мөһимлеген аңлаучы төбәк халкының максатчан төркемнәре вәкилләре өлеше	25	29	32	36	40	40	40
5.	Кредит алу алдыннан альтернатив тәкъдимнәрне чагыштыра торган керемнәрнең түбән һәм уртача дәрәҗәсе булган финанс хезмәтләрен реаль һәм потенциаль кулланучылар өлеше	30	30	40	38	50	59	55
6.	Пенсиягә чыккач матди тәэмин итү мөмкинлекләрен аңлаучы максатчан төркемнәр вәкилләре өлеше	28	32	38	37	50	44	50
7.	Финанс оешмалары тарафыннан кулланучының хокуклары бозылган очракта, халыкның административ һәм юридик характердагы нинди гамәлләр кылу кирәклеген белгән максатчан төркемнәре вәкилләре өлеше	30	33	35	40	40	40	48

Татарстан Республикасының финанс белемлелеген күтәрү буенча федераль проектта һәм төбәк программасында катнашуы нәтиҗәсендә республикада финанс белемен үстерү мәсьәләләре буенча уку елы дәвамында актив төстә агарту чаралары үткәрү буенча эш системалаштырылды, укучылар Балалар һәм яшьләр өчен финанс белемлелеге бөтенроссия атналыгы (2017, 2018 елларда Татарстан Республикасы катнашучылар саны буенча лидер-төбәкләр арасына керә), Өлкән яшьтәге халык өчен бөтенроссия саклык атнасы, «Финанс белемллегенең онлайн-дәресләре» проекты,Финанс белемлелеге буенча бөтенроссия олимпиадасы һәм башка бөтенроссия проектларында актив һәм уңышлы катнашалар.

Шул ук вакытта Татарстан Республикасында финанс белемлелеге дәрәҗәсе шактый түбән булып кала һәм барлык кызыксынучы якларның озак вакытлы системалы эшләвен таләп итә.

II. Программаның төп максатлары һәм бурычлары, көтелгән соңгы нәтиҗәләрен тасвирлау. Программа нәтиҗәләрен бәяләү индикаторлары

Программаның максаты - Татарстан Республикасы халкының тормыш дәрәҗәсен һәм сыйфатын күтәрүнең кирәкле шартлары буларак финанс хезмәтләрен кулланучылар сыйфатында гражданнарның финанс яктан үз-үзләрен белемле тотышын булдыруга һәм аларның мәнфәгатьләрен яклауга ярдәм итү.

Максатларга ирешү өчен Программада түбәндәге бурычлар куелган:

дәүләт һәм җәмгыятьнең күрсәтелгән өлкәдә халыкның финанс белемлелеген арттыруны һәм мәгълүматлаштыруны тәэмин итүче үзара хезмәттәшлек механизмнарын эшләү, шул исәптән финанс хезмәтләрен кулланучылар хокукларын яклау, финанс базарында катнашучыларның пенсия белән тәэмин итү һәм социаль җаваплы үз-үзләрен тотышы өлешендә;

Татарстан Республикасы халкының финанс белемлелеген арттыру буенча белем бирү программаларын эшләү һәм гамәлгә ашыру;

заманча финанс технологияләрен үстерүне исәпкә алып, халыкның финанс белемен һәм мәгълүматлылыгын колачлау һәм күтәрү, шулай ук белем бирү җәмгыятенең кирәкле институциональ базасын һәм методик ресурсларын тәэмин итү;

Татарстан Республикасы халкының финанс белемлелеген арттыру буенча мәгълүмат кампанияләрен гамәлгә ашыру.

Программа финанс белеме булган халыкның өлешен арттыруга юнәлдерелгән.

Мәгариф оешмалары укучылары. Гомуми белем бирү оешмалары, һөнәри белем бирү оешмалары һәм югары белем бирү оешмалары укучылары якын киләчәктә халыкның икътисадый актив өлеше булачак һәм, димәк, шәхси финанслар өлкәсендә карарлар кабул итү проблемасы һәм кабул ителгән карарлар нәтиҗәләре өчен шәхси җаваплылык белән очрашачак. Әлеге максатчан төркем базарда грамоталы һәм нәтиҗәле финанс тәртибенә, шәхси финанслар белән идарә итүгә аеруча әзерләнергә, финанс югалтуларының минималь куркынычлары булган финанс хезмәтләренең киң спектрында ирекле юнәлеш алырга тиеш.

Ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар. Төркем ятим балаларның һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларның еш кына төрле

психологик җәрәхәтләр нәтиҗәләрен кичерүе һәм эмоциональ һәм шәхес формалашуының җитди проблемалары булу ихтималы белән карала. Грамоталы финанс тәртибе нигезләрен формалаштыру, шәхси финанслар белән эш итә белү, югалтуларны һәм коммуникацияләрне финанс базарының намуссыз катнашучылары белән минимальләштерү әлеге төркемгә, махсуслаштырылган учреждениеләрдән чыкканнан соң, тышкы мохит (шул исәптән финанс эгы) белән үзара хезмәттәшлеккә әзер булырга һәм инде өлкәнрәк яшьтә үк финанслар белән эш итәргә өйрәнергә мөмкинлек бирәчәк.

Эшләүче гражданнар. Группа кредитлау өлкәсендә белем алуның мөһимлеге һәм инвестиция ресурсларын туплауның, шәхси финанслар белән идарә итүнең, финанс югалтулары куркынычларын минимальләштерү күзлегеннән чыгып, дөрес идарә итү карарларын кабул итүнең нәтиҗәле ысуллары күзлегеннән перспектив дип санала.

Эшсезләр. Финанс хезмәтләре өлкәсендәге белемнәрдә төркемнең ихтыяҗы төркемнең статусы белән билгеләнә. Финанс белемнәрен алу эш белән тәэмин итү проблемасын үз бизнесын булдыру өлкәсендә дә, ялланган хезмәт схемасы буенча юнәлешләр сайлауда да хәл итүнең бер юлы булырга мөмкин.

Пенсионерлар. Төркем нигездә зур булмаган, әмма аның иминлеге өчен мөһим булган акча белән характерлана. Әлеге төркем үзгәрә торган базар шартларына бик нык җайлашмаган, начар грамоталы һәм укуга начар сәләтле булып тора, шул ук вакытта шәхси бюджетны куллану турында дөрес булмаган карарлар аның вәкилләренең тормыш дәрәҗәсендә аеруча авыр тәэсир итә. Программа әлеге төркем вәкилләренең финанс куркынычсызлыгын арттыруга юнәлтелгән. Моннан тыш, әлеге төркем потенциаль рәвештә бердәм универсаль электрон картаны иң актив кулланучы сыйфатында карала, шулай ук алдалаучы гамәлләргә аеруча дучар ителгән булып тора.

Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектлары. Төркем һәр төбәк һәм ил икътисады өчен мөһим булган иң мөһим төркемнәрнең берсе буларак характерлана. Тулаем төбәк продукты структурасында 26,1 процент кына 2019 елда Татарстан Республикасында кече һәм урта бизнес өлешенә туры килгән. «Кече һәм урта эшмәкәрлек» илкүләм проекты кысаларында Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2024 ел ахырына ирешергә тиешле эчке тулаем продукт күләменең 32,5 процент максатчан ориентирны күздә тотып, әлеге төркемнең грамоталы финанс тәртибен формалаштыру өстенлекле бурычларның берсенә әверелә. Кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларында финанс продуктлары, каналлар һәм институтлар ассортиментын үстерү шартларында үз эшчәнлеген финанслауның гамәлдәге инструментлары турында комплекслы күзаллау булдыру, дәүләт ярдәмен алу мөмкинлекләре финанс дисциплинасын үстерүгә һәм эшчәнлекне һәм киңәйтелгән яңадан торгызуны саклап калу максатларында ресурслар белән нәтиҗәле эш итүгә ярдәм итәчәк.

Массакүләм мәгълүмат чаралары вәкилләре. Төркемнең финанс белемлелеген күтәрүнең әһәмияте Программаны гамәлгә ашыруның барлык этапларында да финанс белемен күтәрү буенча мәгълүмат кампаниясе составында төп мәгълүмат ресурсларының берсе буларак массакүләм мәгълүмат чараларының роле белән билгеләнә.

2017 - 2023 елларга Россия Федерациясендә финанс белемлелеген арттыру стратегиясе нигезендә Программаны гамәлгә ашыру нәтиҗәләрен бәяләү түбәндәге күрсәткечләрне бәяләргә мөмкинлек бирүче индикаторлар нигезендә гамәлгә ашырылачак:

финанс белемлелеген күтәрү программалары буенча укыган халык өлешен арттыру;

финанс продуктларын сайлаганда «куркыныч-керем» нисбәтен аңлаучы максатчан төркемнәр вәкилләре өлешен арттыру;

гадәттән тыш һәм кризислы тормыш хәлләре очрагында «финанс буферы» булу мөһимлеген аңлаган максатчан төркемнәр вәкилләре өлешен арттыру;

кәгазь акчасыз башкарылган операцияләр өлешен арттыру;

финанс базарында кулланучылар хокукларын яклау белән шөгыльләнүче һәм аларның хокуклары бозылган очракта административ һәм юридик характердагы нинди гамәлләр башкарырга кирәклеген белүче оешмалар турында хәбәрдар халыкның максатчан төркемнәре вәкилләре өлешен арттыру.

Таблицада китерелгән күрсәткечләр өчен күрсәткечләр Программаны гамәлгә ашыру кысаларында уздырыла торган социологик тикшеренүләр нәтиҗәләре буенча билгеләнә (2 нче таблица).

2 нче таблица

Программаны гамәлгә ашыру нәтиҗәсендә халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсе үзгәрү күрсәткечләре

(процент)

Т/с	Күрсәткеч атамасы	2020	2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6
1.	2019 елгы күрсәткечләргә карата финанс белемлелеге дәрәҗәсен күтәрү программаларында катнашучылар санының үсеш темпы	5	10	15	20
2.	Кәгазь акчасыз сәүдә әйләнеше өлеше, процент	50	53	55	60
3.	Финанс продуктларын сайлаганда «куркыныч-керем» нисбәтен аңлаучы максатчан төркемнәр вәкилләре өлешен арттыру, процент	52	55	58	60
4.	Гадәттән тыш һәм кризислы тормыш хәлләре очрагында «финанс буферы» булу мөһимлеген аңлаган максатчан төркемнәр вәкилләре өлеше, процент	50	55	58	60
5.	Финанс хезмәтләрен кредит алу алдыннан альтернатив тәкъдимнәрне, процентларны чагыштыра торган, керемнәрнең түбән һәм уртача дәрәҗәсе	56	58	60	60

1	2	3	4	5	6
	булган чынбарлыктагы һәм потенциаль кулланучылар өлеше				
6.	Финанс базарында кулланучылар хокукларын яклау белән шөгыльләнүче оешмалар турында хәбәрдар максатчан төркемнәр вәкилләре өлеше, процент	50	55	58	60

Үткәрү планлаштырыла торган чаралар исемлеге һәм аларны гамәлгә ашыру нәтиҗәләрен бәяләү индикаторлары Программага 2 нче кушымтада тәкъдим ителде.

III. Программаның ресурслар белән тәэмин ителешен нигезләү

Программаның бюджет ассигнованиеләре күләме 27 030,4 мең сум тәшкил итәчәк, алардан федераль бюджет акчалары - 27 030,4 мең сум, шул исәптән 2020 елда - 27 030,4 мең сум.

IV. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын үтәүче һәм гамәлгә ашыруны координацияләүче төп орган - Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы.

Программаны үтәүчеләр булып шулай ук Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы, Татарстан Республикасы дәүләт идарәсен цифрлы үстерү мәгълүмат технологияләре һәм элемтә министрлыгы, Республика «Татмедиа» матбугат һәм массакүләм коммуникацияләр агентлыгы, Россия Федерациясе Үзәк банкының Идел-Нократ баш идарәсенең Татарстан Республикасы буенча Милли банкы бүлекчәсе, Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсе, Россия Федерациясе Пенсия Фондының Татарстан Республикасы буенча бүлеге, мәгариф оешмалары һәм башка кызыксынган оешмалар тора.

Программаны Татарстан Республикасы территориясендә гамәлгә ашыру Татарстан Республикасы халкының финанс белемен арттыру буенча координацияләү советы (алга таба - Координацияләү советы) тарафыннан контрольдә тотылачак. Координацияләү советы нигезләмәләре һәм составы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2020 ел, 15 июнь, 1147-б номерлы күрсәтмәсе белән расланды. Координацияләү советы Татарстан Республикасы халкының финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыру максатларында дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, иҗтимагый оешмалар, башка кызыксынган оешмалар һәм затлар гамәлләренең үзара хезмәттәшлеген һәм килештерелүен тәэмин итүче киңәшмә орган булачак. Координацияләү советы Программа чаралары исемлеге кирәк булган очракта, төгәлләштерү һәм үзгәрешләр турында тәкъдимнәр кертә.

Программаны нәтиҗәле гамәлгә ашыру, институциональ база булдыру, финанс белемлелеге, финанс белеме һәм кулланучылар хокукларын яклау мәсьәләләрендә идеологик нигез булдыруга Координацияләү советы каршында төзелгән Эксперт

советы ярдәм итәчәк. Эксперт советы составы 2020 елның 11 августында Координацияләү советы утырышының пр-43/20 номерлы беркетмәсе белән расланды.

Эксперт советы укыту программаларын әзерләүдә һәм техник биремнәрне бәяләүдә, Программа чараларын гамәлгә ашыру буенча хисап материалларының сыйфатын бәяләүдә катнаша.

Программаның нәтиҗәләре күрсәткечләренә ирешү һәм чараларын гамәлгә ашыру максатларында Программаны башкаручылар:

Татарстан Республикасы норматив хокукый актларын, ведомство актларын, Программа чараларын гамәлгә ашыру өчен кирәкле планнарны әзерләүне тәэмин итәләр;

Программа чараларын гамәлгә ашыруның нәтиҗәлелеген арттыру һәм Программаның максатчан индикаторларына максималь ирешү буенча төгәл тәкъдимнәр әзерлиләр;

мәгариф системасының барлык дәрәҗәләрендә белем бирү процессына финанс белемлелеге буенча белем бирү программаларын гамәлгә кертүгә, шулай ук белем бирү җәмгыятенең кирәкле институциональ базасын һәм методик ресурсларын булдыруга ярдәм итә;

программаларны гамәлгә ашыралар һәм халыкта, кече һәм урта эшмәкәрлек субъектларында белемнәрне файдалану күнекмәләрен үстерү һәм финанс белемлелеген арттыру чараларын үткәрәләр;

финанс белемлелеге һәм финанс хезмәтләреннән файдаланучыларның хокукларын яклау турындагы мәгълүматтан халык файдалана алу мөмкинлеген арттыра, шул исәптән авыл җирлегендә, кече шәһәрләрдә һәм арзанлы торак пунктларда;

Татарстан Республикасы ихтыяҗларын исәпкә алып, мәгариф өлкәсендә дәүләт хакимияте органнары хезмәткәрләренең, педагогик хезмәткәрләрнең квалификациясен һәм һөнәри белемнәрен арттыруны да кертеп, финанс белемен күтәрү программаларын гамәлгә ашыру өлкәсендә кадрлар потенциалын үстерүгә, шулай ук, Татарстан Республикасы ихтыяҗларын исәпкә алып, мәгариф өлкәсендә белгечләр әзерләүнең сыйфатын күтәрүгә ярдәм итә;

федераль дәрәҗәдә үткәрелә торган финанс белемлелеген күтәрү һәм финанс хезмәтләрен кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә чараларда катнаша һәм (яисә) аларга ярдәм итә;

финанс белемлелеге һәм финанс хезмәт күрсәтүләреннән файдаланучыларның хокукларын яклау мәсьәләләре буенча халыкка мәгълүмат җиткерүне, Программаны гамәлгә ашыруга мәгълүмати ярдәм күрсәтүне тәэмин итәләр;

Программаны структур бүлекчәләрдә һәм аның карамагындагы оешмаларда гамәлгә ашыру эшен оештыралар, Программаны гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча кызыксынган федераль башкарма хакимият органнары, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлекне тәэмин итәләр;

финанс агарту волонтерлары, волонтерлык үзәкләре, шул исәптән гомуми белем бирү оешмалары, югары белем бирү һәм урта һөнәри белем бирү оешмалары базасында эшләүче волонтерлар үзара хезмәттәшлек итә һәм аларга ярдәм итә;

халыкның финанс белемлелеге һәм финанс тәртибе дәрәҗәсен мониторинглауны оештыра;

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы соравы буенча Программа чараларын гамәлгә ашыру турында хисап белешмәләре тапшыралар.

V. Программаны тормышка ашыру куркынычларын анализлау һәм куркынычлар белән идарә итү чараларын тасвирлау

Программаны гамәлгә ашыруга Татарстан Республикасы халкының финанс белемлелеген күтәрү дәрәҗәсен үстерүнең планлаштырылган күрсәткечләренә ирешә алмаган тышкы һәм эчке куркынычларга да йогынты ясарга мөмкин.

Программаның ахыргы нәтиҗәләренә йогынты ясый торган куркынычлар тышкы куркынычларга керә:

уңайсыз икътисадый шартлар, социаль киеренкелек үсеше;

кредит-финанс хезмәтләре базарында системалы өзеклекләр;

Программаны гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен кирәкле норматив хокукый актлар кабул итү срокларын бозу;

Татарстан Республикасы муниципаль районнары административ үзәкләренең транспорттан читләштерелүе, авыл җирлегендә, кече шәһәрләрдә һәм арзанлы торак пунктларда финанс консультантлары хезмәтләреннән файдалану дәрәҗәсенең түбән булуы.

Тышкы куркынычлар системасында җәмәгатьчелеккә мәгълүмат булмау һәм массакүләм мәгълүмат чараларында яктыртылуга бәйле рәвештә тәкъдим ителә торган яңалыкларга каршы тору белән бәйле социаль куркынычлар аерым урын алып тора, шул исәптән:

Программаның тематикасын максатчан төркемнәр аңламау һәм кабул итмәү;

халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсен күтәрүдә кызыксынуы түбән булу;

Программа чараларын ресурслар белән тәэмин итүнең җитәрлек булмавы.

Санап үтелгән куркынычларны минимальләштерү түбәндәгеләр хисабына мөмкин:

Программа чараларын үткәргәндә максатчан төркемнәрнең яшь һәм психологик-педагогик үзенчәлекләрен исәпкә алу;

Программаны төбәк һәм муниципаль чараларда (конференцияләрдә, семинарларда, күргәзмәләрдә) тәкъдир итү;

финанс белемлелеген күтәрү өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру максатларын, бурычларын, механизмнарын, шулай ук ачык яктыртуны, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чараларын җәлеп итеп, Программаны гамәлгә ашыру барышын һәм нәтиҗәләрен тикшерүгә җәмәгатьчелекне киң җәлеп итү.

Программаны гамәлгә ашыруга йогынты ясый торган оештыру һәм идарә итү куркынычлары эчке куркынычларга керә:

Программа кысаларында хәл ителә торган мәсьәләләрне җитәрлек дәрәҗәдә эшләмәү;

Программа бурычларын үтәү буенча Программаны гамәлгә ашыруда катнашучыларның начар мотивациясе;

Программа чараларын кадрлар белән тәэмин итүнең квалификация дәрәҗәсе җитәрлек булмау;

Программа башкаручылары, мәгариф оешмалары һәм башка катнашучылар, шул исәптән методик ярдәмне тәэмин итү өлешендә эшчәнлекнең начар координациясе;

чараларны гамәлгә ашыру срокларыннан артта калу.

Әлеге төркемнең куркынычлары идарәгә бирелә һәм тиешле чаралар күрү исәбенә сизелерлек киметелергә мөмкин:

Координацияләү советы, Эксперт советы булдыру;

тәҗрибәгә һәм тиешле компетенцияләргә, шул исәптән ведомствоара хезмәттәшлеккә ия Программада катнашучыларны сайлап алу;

дәүләт, коммерциячел, мәгариф һәм фәнни учреждениеләрне, коммерциячел булмаган оешмаларны, иҗтимагый берләшмәләрне, эксперт бергәлеген, волонтерларны һәм Программа максатларына ирешүдә кызыксынучы башка катнашучыларны да кертеп, катнашучыларның киң даирәсен җәлеп итү;

иң яхшы тәҗрибәләрне (шул исәптән Россия Финанс министрлыгы проекты кысаларында эшләнгән «Россия Федерациясендә халыкның финанс белеме дәрәҗәсен арттыруга һәм финанс белемен үстерүгә ярдәм итү (https://www.vashifinancy.ru интернет-ресурсы), шулай ук Россия Банкы (https://www.fincult.info интернет-ресурсы) һәм Россия Федерациясендә финанс белемлелеген арттыру стратегиясе чараларын гамәлгә ашыруда башка катнашучылар һәм финанс хезмәтләрен кулланучыларның финанс белемлелеген һәм хокукларын яклау буенча шәхси һәм иҗтимагый инициативаларга ярдәм итү;

Программаны гамәлгә ашыруның даими һәм оператив мониторингын тәэмин итү, шулай ук Программаны мониторинг мәгълүматлары нигезендә төгәлләштерү.

«2020 - 2023 елларга Татарстан Республикасында халыкның финанс белемлелеге дәрәҗәсен арттыру һәм финанс белемен үстерү» төбәк программасына 1 нче кушымта

Татарстан Республикасы турында гомуми мәгълүматлар

Төбәк исеме: Татарстан Республикасы	
Төбәктә халык саны, мең кеше, шул исәптән:	
Төбәктә барлыгы	3 902,6[1]
Гомуми белем бирү оешмалары укучылары	433,5
Һөнәри белем бирү оешмалары укучылары	71,1
Югары белемнең белем бирү оешмалары укучылары	143,9
30 - 49 яшьлек халык	1 139,2
Пенсионерлар	1 146,8
Халыкның җан башына уртача акча керемнәре күләме буенча бүленеше:[2]	
яшәү минимумы күләменнән түбәнрәк, мең кеше	274,43
аена уртача җан башына акчалата кeремле халыкның гомуми саныннан процентларда, сум:	
7 000,0 кадәр	3,8
7 000,1 – 10 000,0	6,1
10 000,1 – 14 000,0	10,4
14 000,1 – 19 000,0	13,6
19 000,1 – 27 000,0	18,6
27 000,1 – 45 000,0	25,1
45 000,1 – 60 000,0	9,9
60 000,0 артык	12,5
Муниципаль берәмлекләр (районнар, шәһәр округлары) саны, берәмлек	45
Төбәктә барлык дәрәҗәдәге мәгариф оешмалары саны, шул исәптән:	
мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	2 016
гомуми белем бирү оешмалары	1402

[1] 2020 елның 1 гыйнвары мәгълүматлары буенча

[2] 2018 ел йомгаклары буенча «2019 елның гыйнвар-декабрь айлары өчен Татарстан Республикасының социаль-икътисадый хәле» дигән доклад нигезендә.

һөнәри белем бирү оешмалары, шул исәптән филиаллар	96
югары белемнең белем бирү оешмалары, шул исәптән филиаллар	44